

Slovenské stavebníctvo uviazlo na plytčine, tvrdia jeho lídri

Author: SF / Juraj Pokorný | Published: 03.06.2011

Tohtoročný pokles odvetvia do dvoch percent

Tematickou chrbticou podujatia s viac či menej sa opakujúcim zložením hlavných panelistov, vrátane šéfa rezortu dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Jána Figeľa, je už piaty rok Kvalitatívna štúdia slovenského stavebníctva 2011 - spoločný produkt CEEC Research, KPMG Slovensko a Ipsos Tambor, s podporou spoločností Harsco Infrastructure, Ramirent a Helika. Výskum, ako je už známe, vychádza zo štruktúrovaných telefonických rozhovorov s vytypovanou vzorkou riaditeľov stovky stavebných spoločností. Popri štandardnej analýze prináša aj podrobné informácie o postojoch hlavných segmentov slovenského stavebníctva, a to na základe dvojakeho členenia vzorky: podľa veľkosti firiem (veľké, stredné a malé) a podľa ich stavebného zamerania (pozemné alebo inžinierske stavitelstvo).

Lídri vlajkových lodí slovenského stavebníctva v rozhovoroch, ktoré prebehli v máji 2011, v podstate potvrdili svoje staršie predikcie už iba mierneho poklesu stavebného odvetvia v priebehu tohto roka o 1,8 %. K rozhodujúcemu impulzu k naštartovaniu rastu v podobe výraznejšieho oživenia dopytu by podľa nich malo dôjsť už počas nasledujúceho roka. Aktuálne výsledky rozhovorov s riaditeľmi ukazujú pre rok 2012 na potenciálne zlepšenie a 4-percentný rast, hoci ide o mierne zhoršenie z 5,6 % vo februári. „Situácia sa i napriek pretrvávajúcim problémom približuje k stabilizácii, stavebníctvo má však dlhšiu zotrvačnosť oproti niektorým iným sektorom a preto tu rekonvalescencia trvá dlhšie,“ vysvetľuje riaditeľ CEEC Research Jiří Vacek.

Firmy predpokladajú i mierny úbytok tržieb

Pokiaľ ide o tržby, spoločnosti očakávajú na rok 2011 ich úbytok o 2,3 %. „Stavebné firmy sa zmenšili a prispôbili novému stavu. Dá sa predpokladať, že tento nový trend bude hospodárskou realitou dlhšie obdobie. Možno teda povedať, že z pohľadu podielu stavebníctva na tvorbe HDP budeme môcť už dlhšie obdobie očakávať stabilizovaný objem výkonov,“ komentuje poklesy tržieb generálny riaditeľ firmy Skanska SK Tibor Kočvara.

Kuriózna je krivka postupného pribrzďovania pomaly sa zlepšujúcich očakávaní v oblasti tržieb (52% v auguste 2010, 58% v novembri 2010, 62% vo februári 2011) až po aktuálny prepád dôvery, keď rast tržieb v tomto roku predpokladá už iba 48 % firemných riaditeľov. Ako na stretnutí podotkol Vacek, zástupcovia pozemného stavitelstva sú o niečo optimistickejší, kým inžinierske stavitelstvo vidí predikciu vývoja svojich

tržieb najpesimistickejšie.

Všetky segmenty sú však zajedno v tom, že budúci rok by mal byť rast tržieb už realitou. Tak ako napríklad Patrik Szetey, riaditeľ spoločnosti Harsco Infrastructure: „Za dodávateľský segment v oblasti lešenia, debnenia a podperných konštrukcií vidíme, že zákazky získavané v roku 2011 sú za nižšie jednotkové ceny v porovnaní s rokom 2010, pričom aj výber dodávateľov trvá dlhšie. Mierne zlepšenie očakávame v súvislosti s prirodzeným sezónnym dopytom v stavebníctve v druhej polovici roka 2011.“

Kapacita stavebných flotíl stále nevyťažená

Jedna z najväčších ponôš zo strany stavebných spoločností mieri na vyťaženosť resp. nevyťaženosť ich kapacít. Mierne zlepšenie oproti výsledkom z februára možno však pripísať na vrub rozbehnutia stavebnej sezóny a už uskutočnenej optimalizácie kapacít. Približne polovica spoločností naďalej uvádza, že má zákaziek menej ako pred 12 mesiacmi. „Počas stavebného boomu v roku 2007-2008 mnohé spoločnosti investovali značné prostriedky do nákupu novej mechanizácie a rozšírili svoje flotily. Dnes je ich kapacita nevyužitá, ale náklady na tieto stroje sú stále rovnaké, ak nie vyššie,“ komentuje situáciu v oblasti vyťaženia stavebnej mechanizácie Ján Bubán, riaditeľ spoločnosti Ramirent ČR a SR.

Na podklade vyjadrení lídrov stavebných firiem sa ukazuje, že jednotlivé kľúčové problémy, ktoré obmedzujú ich hospodárske výsledky, fungujú ako spojené nádoby. Spomínané nevyužitie kapacity môžu nepriamo súvisieť s vysokou mierou byrokracie (požiadavky úradov), nedostatočným dopytom a tvrdým, niekedy až nekalým bojom konkurencie o zákazky, ktoré sú v súčasnosti na trhu dostupné. Z plytčiny, v ktorej slovenské stavebníctvo pred časom uviazlo, sa mu teda stále nedarí vyviaznuť.

Byrokracia, konkurencia, konexie, korupcia

„V posledných dvoch rokoch boli súťaže až na niekoľko výnimiek zrušené alebo prerušené, prípadne neboli ani vypísané. Vo verejnom sektore sa nezmyselne rušia zákazky a súťaže prostredníctvom Úradu pre verejné obstarávanie, čo býva často odôvodnené právne neobhájiteľnými argumentmi bez možnosti prakticky účinnej ochrany. Žijeme v prostredí extrémne silnej konkurencie neprimeranej k veľkosti a finančným možnostiam trhu,“ hovorí Juraj Hirner, generálny riaditeľ ZIPP Bratislava. Za pravdu mu dáva aj riaditeľ spoločnosti Helika Dušan Štefanides, podľa ktorého sa výberové konania vďaka ich nedostatku na trhu stali značne „preplnenými“ a hlásia sa do nich aj spoločnosti zameriavajúce sa na iné veľkosti prípadne typy zákaziek.

„Každá druhá veľká spoločnosť, ktorá sa nášho výskumu zúčastnila, bola ochotná vziať zákazku, na ktorej nezarábí, aby sa udržala na trhu, než sa situácia zlepší. Polovica riaditeľov uvádza, že porušili svoje vnútorné predpisy, aby zákazku získali,“ prezradil Vacek ďalšie detaily Kvalitatívnej štúdie slovenského stavebníctva 2011, ktorá odhalila, že zákazky sa získavajú najviac cez osobné konexie a dlhodobú spoluprácu, zatiaľ čo za najmenej efektívne nástroje sa považujú výberové konania.

Aktuálne - napriek zlepšeniu transparentnosti súťaží - iba 2 až 3 z 10 riaditeľov stavebných spoločností uvádzajú, že zákazku financovanú z verejných zdrojov možno získať bez poskytnutia úplatku. V prípade financovania zo súkromných zdrojov to deklarovalo až 7 z 10 spoločností. Priam alarmujúco znie, že polovica riaditeľov stavebných firiem uviedla, že sa stretla s požiadavkou na úplatok. Podľa nich by sa rozhodne malo zamedziť osobným prepojeniam medzi obstarávateľmi a uchádzačmi.

Zdroj a foto - CEEC Research

03.06.2011 09:34, SF / Juraj Pokorný